Trónoló Mária gyermekével és szentekkel

Triptichon

Alkotó	Martino di Bartolomeo köre dokumentálva Sienában 1389-1434/35
Készítés ideje	1400 körül
Készítés helye	Siena
Megnevezés	festmény
Anyag	fa
Technika	tempera
Felirat	A középső tábla talapzatán: AVE MARIA GRATIA PLENA
Leltári szám	55.152
Egyéb	Középen: Trónoló Madonna Antiochiai Szent Margittal és Alexandriai Szent Katalinnal - bal szárny: Angyali üdvözlet angyala felül, lent: Remete Szent Antal és Szent Lőrinc, jobb szárny: fent az angyali üdvözlet Máriája, lent: Szent Juliánusz és Assisi Szent Ferenc

Leírás

A háromrészes házioltárka szerényebb színvonalú alkotás az 1400 körüli évekből. Ikonográfiái programja és előadásmódja a XIV. század második felének sienai hagyományait őrzi. A triptichon középső képén, arany háttér előtt a Madonna fehér márványtrónuson ül, amelynek csúcsíves oromzatát kö veti a kép kerete is. A Madonna övvel összefogott, bő redőzetű fehér ruhát és kék köpenyt visel. Mindkét kezével az ölében ülő, hosszú fehér ruhába öltözött gyermekét tartja, aki jobbjával Mária arcát simogatja, baljában piros almát tart. Az alma a bűnbeesés szimbóluma. Jézus kezében az alma az új Ádámra, Jézusra utal, aki elveszi a világ bűneit. A trón mellett kétoldalt, a zöld színű előtérben két szent: balról antiochiai Szent Margit lila ruhában és pirossal árnyékolt zöld köpenyben, jobbjában könyvet, baljában keresztet tart. A lába előtt attribútuma, a sárkány látható. Jobboldalt Alexandriai Szent Katalin áll a keréken, piros-sárga színezésű, hosszú ruhában. Jobbjában pálmaágat tart, baljával a kerékre mutat. A megcsonkított szárnyképeken, amelyeknek kerete is hi ányzik, két-két álló szent tölti be a képmezőt az arany háttér előtt. A bal szárnyon Remete Szent Antal a fekete kámzsa felett barna köpenyt visel, baljában könyvet, jobbjában vándorbotot tart. Szent Lőrinc piros dalmatikában jelenik meg, és a tüzes rostélyt, vértanúsága eszközét tartja maga előtt. A jobb szárnyon feltehetően Szent Juliánusz, az ifjú nemes, aki zöld ruhában és piros köpenyben jelenik meg. Baljában kard ját tartja, amellyel elkövette végzetes tettét: megölte szüleit, mivel nem ismerte fel őket. Toszkánában igen népszerű szent a XIV. században, a kereskedők, az utazók, a vendégfogadósok védőszentje. Mellette Assisi Szent Ferenc mutat jobbjával oldalsebére. A szárnyképek oromzatán az Angyali üdvözlet jelenik meg. A széles, zöld színű horizonton balról a fehér ruhás angyal térdelve köszönti Máriát, aki a jobb oldalon, széles márvány trónuson ül. A triptichon jelenlegi összeállítása J. A. Ramboux műve, aki nemcsak a talapzatot és a külső oromzatot készítette, ha nem a számyképeket is körülvágta, hogy összecsukható legyen a triptichon. Egyes alakokat — mint Szent Katalint — át is festette. A mester biztosabb meghatározása csak a kép letisz títása után lehetséges. A közép- és a számyképek azonos kéz művei, akit a késő trecento hagyományait őrző sienai Martino di Bartolomeo körében kell keresnünk. A sienai Pinacoteca Nazionale 105. és 160. sz. képeivel rokon az esztergomi házioltár. Prokopp Mária 1993

Proveniencia

Ipolyi Arnold vásárlása a Ramboux gyűjteményből 1867-ben

Restaurálás
1923 Endrődy Sebestyén

Bibliográfia
• Cséfalvay Pál, szerk.: Keresztény Múzeum, Esztergom. Budapest, 1993. (Prokopp Mária)
• Boskovits Miklós-Mojzer Miklós-Mucsi András: Az esztergomi Keresztény Múzeum képtára. Budapest, 1964., 52 "a XV. század első évtizedben Martino di Bartolomeo köre (?)"
• Magyarország műemléki topográfiája I. Esztergom 1. Esztergom műemlékei.összeállította: Genthon István, Budapest, 1948. "ismeretlen 14. századi sienai mester"
• Ramboux, 1867, "ismeretlen sienai mester"